

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kunnalliset ja maakunnalliset vammaisneuvostot uudessa lainsäädännössä

Valtakunnalliset
vammaisneuvostopäivät

14.12.2017

Suvi Savolainen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kunnalliset vammais- neuvostot

Kuntalain tarkoitus

- Kuntalaki (410/2015) on kunnan hallintoa, päätöksentekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki
- Kuntalain tarkoituksena on
  - luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa
  - edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyttä.
- Sovelletaan peruskuntaa laajemmin *kunnan toimintaan*.

Kuntalaki (415/2015): Kunnan asukkaiden osallistuminen ja vaikutusmahdollisuudet

5 Luku Kunnan asukkaiden osallistumisoikeus

20 § Äänioikeus kuntavaaleissa

21 § Äänestys-oikeus kunnallisessa kansanäänestyksessä

22 § Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

23 § Aloiteoikeus

24 § Kunnallinen kansanäänestys

25 § Kansanäänestysaloite

26 § Nuorisovaltuusto

27 § Vanhusneuvosto

28 § **Vammaisneuvosto**

29 § Viestintä + 109 § Tietojen saatavuus yleisessä tietoverkossa

6 Luku Kunnan toimielimet

36 § Alueellinen toimielin

7 Luku Kunnan johtaminen ja kunnanhallitus

37 § Kuntastrategia

28 § Vammaisneuvosto

- Vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vammaisneuvosto. Vammaisneuvosto voi olla useamman kunnan yhteinen. Vammaisilla henkilöillä sekä heidän omaisillaan ja järjestöillään tulee olla vammaisneuvostossa riittävä edustus. Kunnanhallituksen on huolehdittava vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä.
- Vammaisneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

Vaikuttamistoimielimet

Erityislainsäädännöstä
→ Kuntalakiin

**Nuorisovaltuusto
/ Nuorten
vaikuttajaryhmä**

Vanhusneuvosto

**Vammaisneuvos
to**

Kunnanhallitus asettaa ja huolehtii toimintaedellytyksistä

Kokoonpano, valinta, toimintatavat jäävät kunnan päätettäväksi

Voivat olla useamman kunnan yhteisiä

Edustamansa ryhmän **vaikuttamis- ja kuulemiskanavia**

Oltava mahdollisuus vaikuttaa kunnan **eri toimialojen** toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Maakunnalliset vammais- neuvostot

Julkinen hallinto tänään

yli 400
organisaatiota

190 Sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiota

22 Pelastuslaitosta

62 Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-aluetta

18 Maakuntien liittoa

56 Maaseutu-hallintoa

15 TE-toimistoa

44 Lomitus, kunnallista paikallisyksikköä

15 ELY-keskusta

6 Aluehallintovirastoa

KUNNAT

VALTIO

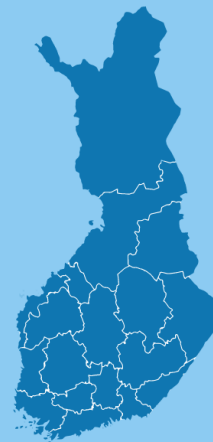
Julkinen hallinto 2020

18
MAA-
KUNTAA

LUOVA
Valtion lupa- ja valvontavirasto

KUNNAT

VALTIO

Osallistumisen ja vaikuttamisen kokonaisuus

VALTUUSTO

Maakuntastrategia

59-99
jäsentä

HALLITUS

Toiminnan, hallinnon ja talouden käytännön

MAAKUNNAN MUUT TOIMIELIMET

MAAKUNTAJOHTAJA

MAAKUNTAKONSERNI

Järjestäjän ja tuottajan erottaminen

Liikelaitos

Yhtiötetty toiminta

ASUKKAIDEN VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET

- Suorat vaalit
- Aloiteoikeus
- Neuvoa-antava kansanäänestys
- Keskustelu- ja kuulemistilaisuudet
- Nuorisovaltuusto vanhus- ja vammais-neuvostot
- Vähemmistokielen vaikuttamistoimielin

VALTAKUNNALLISET PALVELUKESKUKSET (3):
ICT / talous ja henkilöstö, toimitilat ja kiinteistöt

Miksi lakisääteinen?

- Osallistumisen kokonaisuus
  - Edustuksellinen demokratia
  - Suora demokratia
  - Käyttäjälähtöisyys
  - Tieto-osallisuus
- Haluttiin vahvistaa maakuntien päätöksenteon ja vaikuttamisen moniäänisyyttä
- Vertautuu kuntatason osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin
- Olennaista toiminnalle on, että lakisääteiset ja muut vaikuttamistoimielimet ovat tärkeässä roolissa ja syntyy hyvä vuorovaikutus maakunnan asukkaiden suuntaan

HE 15/2017:

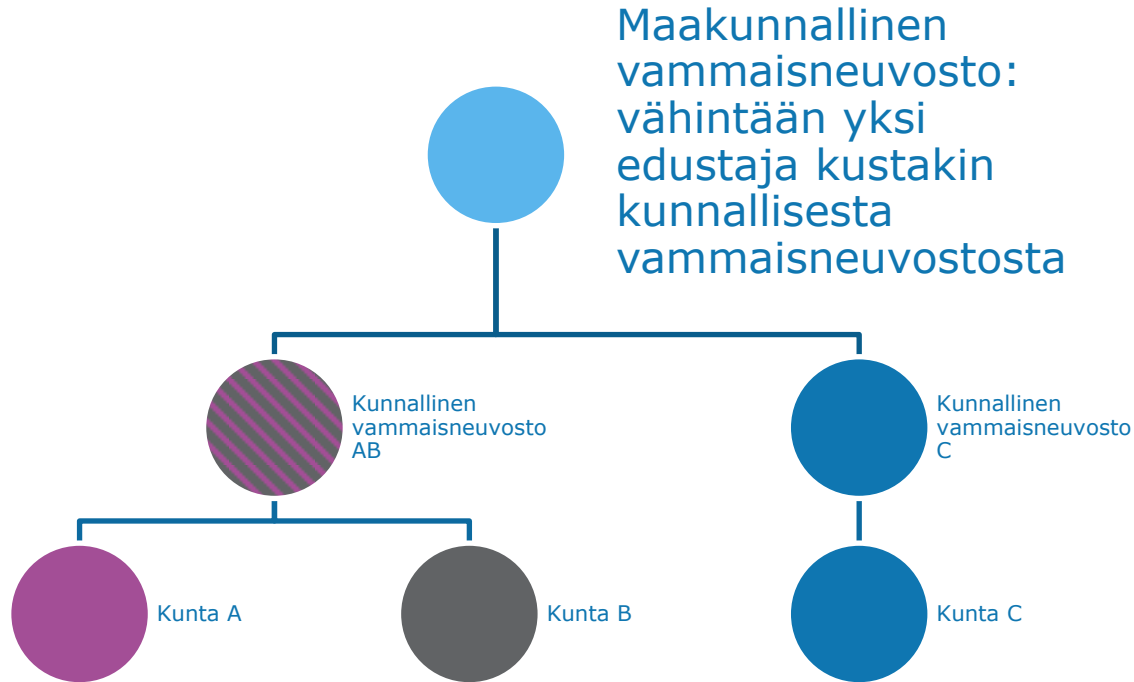
26 § Maakunnan vaikuttamistoimielimet

- Maakuntahallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi maakunnan nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä, ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi maakunnan vanhusneuvosto sekä vammaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi maakunnan vammaisneuvosto.
- Vaikuttamistoimielinten jäsenet tulee valita maakunnan kunnissa toimivien vastaavien vaikuttamistoimielinten jäsenistä siten, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valitaan vähintään yksi edustaja. Maakuntahallituksen on huolehdittava edellä tarkoitettujen elinten toimintaedellytyksistä.
- Edellä 1 momentissa tarkoitetuille elimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa maakunnan toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten, ikääntyneen väestön tai vammaisten ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen maakunnassa.

Tarkoitus ja luonne

- Asetetaan, jotta taataan vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet maakunnan toiminnassa
- Yhteistyöelin ja vaikuttamiskanava
  - Kunnalliset vammaisneuvostot
  - Maakunnan viranomaiset
  - Päätöksentekijät
- Ei edunvalvontaelin, eikä poliittinen toimija

Muodostaminen ja suhde kunnallisiin vammaisneuvostoihin

Maakunta päättää

- Toimikaudesta
- Kokoonpanosta
  - Yläraja
  - Keitä valitaan
  - Miten valitaan
- Olennaista saumaton tiedonkulku
- Edustajat edustavat koko aluetta ja vammaisia laajasti

KUNNAT

Paikallisen osallistumisen, demokratian ja elinvoiman yhteisöjä, jotka hoitavat asukkaiden päättämiä itsehallintotehtäviä ja laissa säädettyjä paikallisia tehtäviä.

- Osaaminen ja sivistys
- Terveys ja hyvinvointi
- Liikunta ja kulttuuri
- Nuorisotoimi
- Paikallinen elinkeinopolitiikka
- Maankäyttö ja rakentaminen

MAAKUNNAT

- Sosiaali- ja terveydenhuolto
- hyvinvoinnin ja terveyden sekä turvallisuuden edistämisen asiantuntija
- Pelastustoimi
- Ympäristöterveydenhuolto
- Aluekehittäminen
- Alueiden käyttö ja ympäristötehtävät

- Työ- ja elinkeinopalvelut
- Liikennejärjestelmäsuunnittelu ja joukkoliikenteen alueellinen suunnittelu
- Maaseudun kehittäminen ja lomituspalvelut

VALTIO

- Oikeusvaltion ylläpito ja kehitys
- Perusoikeuksien turvaaminen ja arviointi

- Turvallisuustehtävät
- Valtakunnalliset ja kv-tehtävät
- Yleinen edunvalvonta

Toiminta

- Maakunnan toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan
  - Asiat, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta
  - Osallistumisen ja kuulemisen kehittäminen
-
- Ei rajattu tiettyihin toimialoihin
  - Voi ehdottaa aiheita
  - Vammaisasioiden valtavirtaistuminen
  - Esteettömyyden ja saavutettavuuden edistäminen

Rooli ja oikeudet

- Vaikuttamistoimielin, ei maakunnan viranomainen
  - Ei voi delegoida päätösvaltaa
- Tasa-arvolain kiintiösäännöstä naisten ja miesten osuudesta ei sovelleta
- Vaikuttamisrooli ulottuu maakunnan kaikille toimialoille
  - Toimintoihin, joilla on merkitystä vammaisille henkilöille ja heidän tarvitsemilleen palveluille
- Oikeus riittävään tiedonsaantiin turvattava
  - Riittävästi tietoa ajankohtaisissa hankkeista
  - Oikea-aikaisuus, jo suunnitteluvaiheessa
  - Viestinnän saavutettavuus
- Vaikuttamistapoja on monia
  - Aloitteet, lausunnot, kannanotot, tilaisuudet jne.

Toimintaedellytyksistä huolehtiminen

- Maakuntahallituksen on huolehdittava maakunnan vaikuttamistoimielinten toimintaedellytyksistä
- Mh päättää, voi käytännössä tarkoittaa esimerkiksi:
  - Kokousten järjestäminen
  - Toimintamäärärahat
  - Kokouspalkkiot
  - Matkakustannukset
  - Koulutus
  - Esteettömyys ja saavutettavuus

Vaikuttamistoimielinten asettaminen

- Oppaita asettamiseen ja toimintaan
  - Juridinen tausta ja toiminnan reunaehdot
  - Kokoonpano, tehtävät
  - Esimerkkejä hyvistä menetelmistä ja toimintatavoista
- Aikataulu
  - Työpaja 1.11.
  - Vammaisneuvostoa ja vanhusneuvostoa koskevat oppaat
    - Julkaistu luonnoksina 22.11.
    - Lopulliset vuodenvaihteessa
  - Nuorisovaltuusto-opas, tammikuu
  - Kalvosarja kielivähemmistön vaikuttamistoimielimestä 22.11.

<http://alueuudistus.fi/tiekartta/tuki-osallistumiseen-ja-vaaleihin>

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kiitos!

Suvi Savolainen
etunimi.sukunimi@vm.fi
Twitter: @sxsavola